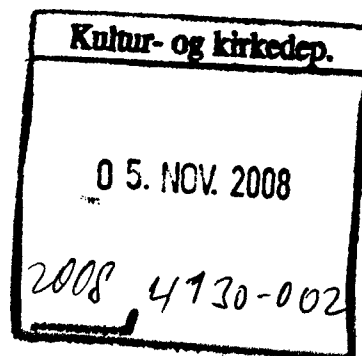

Medietilsynet
NORWEGIAN MEDIA AUTHORITY

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: 08/2352-2/BEAN

Deres ref.: 2008/04130 ME/ME2 Dato: 04.11.2008
LAB:elt

Film- og videogramforskriften - unntak fra aldersgrenser for babykino

Medietilsynet har fått i oppdrag av Kultur- og kirkedepartementet å utrede spørsmålet om "babykino", og legge fram et begrunnet forslag til en forskriftsbestemmelse om dette i tråd med omtalen i Ot.prp. nr. 72.

Departementet uttaler i Ot.prp. nr. 72 at det er en forutsetning at en ordning med "babykino" blir avgrenset slik at barna ikke blir utsatt for syns – og lydinntrykk som kan være skadelige eller skremmende.

Ved vedtak om endringer i lov den 15. desember 2006 i filmloven § 5 nytt fjerde ledd, ble det åpnet opp for ordningen med "babykino". Ordlyden ble som følger:
"Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra aldersgrensene for barn opp til eitt år".

Bakgrunn

Debatten om babykino startet i 2005. Da hadde en del kinoer allerede praktisert denne ordningen i noen år. Medietilsynet tolket lovverket slik at det ville være forbudt å ha med spedbarn på filmer med aldersgrense. Kinosjefene, med Ingeborg Moræus Hansen i spissen, og administrerende direktør i Film & Kino, Lene Løken, oppfordret kinoene til å trosse dette forbudet da de mente loven kunne tolkes slik at det var alderen på den voksne seeren som var avgjørende (underforstått at babyen ikke tok del i kinoopplevelsen). Daværende kulturminister, Valgerd Svarstad Haugland, støttet opp om ordningen med "babykino". Hun erklærte at "babykino" var et godt tilbud, og gikk inn for å skaffe en lovhjemmel slik at babykino kunne bli et lovlig tiltak for mødre og fedre med små babyer.

Flere høringsinnstanser omtalte fenomenet "babykino" i sine høringssvar til departementet i forbindelse med endringer i lov om film og videogram i 2006. Innspillene (jf Ot.prp. nr 72) førte til at Departementet gjorde framlegg om å ta inn en forskriftshjemmel i § 5 i loven som ga mulighet til å gjøre unntak fra reglene om aldersgrenser for å åpne opp for ordninger med "babykino". Ny § 5 fjerde ledd lydende *Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra aldersgrensene for barn opp til eitt år* ble

tatt inn i loven i desember 2006. Det er denne lovparagrafen KKD nå ber om at Medietilsynet følge opp med et begrunnet forslag til forskriftsbestemmelse, slik at ordningen med "babykino" kan fortsette.

Dagens situasjon

Babykino praktiseres i stor utstrekning av landets kinoer i dag, til tross for at det altså strengt tatt ikke er hjemmel for dette, med mindre filmene som vises har aldersgrensen *tillatt for alle*. Et søk på kinoenes egne nettsider viser at de fleste kinoene i folkerike områder og alle de største byene praktiserer "babykino" som et fast tilbud. I følge FILM & KINO varierer besøket på disse visningene. Kinoene selv rapporterer alt fra 1-20 besøkende til "nesten full sal hver gang". Tilbakemeldinger fra kinoene tyder på at "babykino" fungerer som en "sosial happening", og er et tilbud kinoene synes det er hyggelig å kunne tilby. Videre sier kinoene at de får mange positive tilbakemeldinger fra publikum om dette tilbudet.

Programtilbud for voksne

Slik visningene framstår, og slik kinoene selv presenterer ordningen, er det åpenbart at tilbudet om "babykino" først og fremst er rettet mot den voksne seeren. Kinoenes egne programoversikter, demonstrerer at filmer som tidligere er vist eller vises på "babykino" spenner over alle aldersgrenser og innhold, alt fra familiefilmer (eks *Wall-e*) og romantiske komedier (eks *What happens in Vegas*) til sterke følelsesladde dramaer (eks *de Usynlige*) og filmer innen action- og skrekkfilmkategoriene (eks *Wanted* og *Fritt Vilt 2*) med mye vold og kraftige effekter. Filmene som tilbys er fra kinoens tilgjengelig repertoar, eller ut fra publikums ønsker, og kan således ikke alltid skilte med et "babyvennlig" innhold/uttrykk.

Praktisk tilrettelegging for babyer

Alle kinoene ser ut til å ta hensyn til at små barn befinner seg i salen ved at filmene vises med lavere lyd enn normalt i tillegg til at det er litt lys på i salen. Det legges også til rette for at barn og voksne skal få lov til å bevege seg rundt, snakke, amme osv. Det virker derimot *ikke* som kinoene i særlig grad tar hensyn til bildene som vises, og/eller hvordan filmens innhold kan virke emosjonelt på barnet og/eller den voksne omsorgspersonen.

Av brannforskriftsmessige hensyn, tillater mange kinoer ikke å ta med vogner inn i salen (bærebager og lignende er derimot tillatt). Barnet får derfor tildelt et eget sete ved siden av mor eller far. Det er ingen garanti at barnet sover under forestillingen. Barnet kan være våkent under hele, eller deler av filmen. Muligheten for at barnet sitter på mors eller fars fang og følger med enten på filmen, eller på omsorgspersonens reaksjoner, er også til stede. Dette mener Medietilsynet fordrer stor grad av forsiktighet når det gjelder valg av film.

Spedbarnets perspektiv

I forbindelse med utredningen rundt fenomenet "babykino", har Medietilsynet vært i kontakt med professor Lars Smith ved Psykologisk institutt. Medietilsynet støtter seg i all hovedsak på Smiths uttalelser, forskning og litteratur (Smith, L. og Ulvund, S.T. 1991. *Spedbarnsalderen*. Universitetsforlaget) når det gjelder spedbarnets perspektiv vedrørende "babykino". Lars Smith er professor ved Universitetet i Oslo og seniorforsker ved Nasjonalt kompetansenettverk for sped- og småbarns psykiske helse,

RBUP Øst og Sør. Lars Smith har særlig kompetanse om spedbarnsalderens psykologi, nevrouviklingspsykologi og tilknytningsrelaterte problemer.

Spedbarn defineres oftest som barn under 1 år. Lars Smith understreker at selv så små barn forstår mye av det de hører og ser rundt seg. Dette gjelder også det som ses og høres i en film. Barn under ett år har et veldig avansert tolkningsapparat, og de er blant annet ”eksperter” på å forstå ansiktsuttrykk og stemmer.

Barnets sanser

Barns hørsel er mer følsom enn voksnes, fordi barns ører har en litt annen form (Ellneby, Y. 2000. *Om barn og stress – og hva vi kan gjøre med det*. Pedagogisk Forum). Øregangene er kortere og smalere, noe som forsterker lyden og gjør at den oppleves som høyere av den som hører. Hørselen er godt utviklet allerede fra fødselen av. Barnet kan sannsynligvis allerede første levedagen skille forskjellige menneskelige stemmer fra hverandre. I løpet av de tre første levedagene kan barnet for eksempel kjenne igjen morens stemme (Evenshaug, O. og Hallen D. 2000. *Barne- og ungdomspsykologi*. Gyldendal). Studier viser at nyfødte er i stand til å skille mellom beroligende lyder, lyder som er ubehagelige og lyder som vekker oppmerksomhet (Bunkholdt, V. 1997. *Små barn i vekst og utvikling*. Tano-Aschehoug). Høye lyder vekker ubehag hos barnet, særlig hvis de er intense og plutselige. Dette må det tas hensyn til ved ”babykino”-visninger. Å utsette de minste barna for sterk lyd, eller lyder som kan vekke ubehag hos barnet er på bakgrunn av dette problematisk og uansvarlig i forhold til barnets videre utvikling.

Allerede fra 3 månedersalder kan barn skille mellom personer og ansiktsuttrykk, og de har en god forståelse av emosjoner. En tre måneder gammel baby kan for eksempel skille mellom glade, triste og sinte ansiktsuttrykk hos moren (Evenshaug, O. og Hallen D. 2000. *Barne- og ungdomspsykologi*. Gyldendal). Etter ytterligere to til tre måneder kan barn flest ganske raskt skille mellom forskjellige emosjonelle ansiktsuttrykk, og i 8-10-månedersalderen kan de tolke emosjonelle uttrykk og reagere tilpasningsmessig på disse. I følge Smith gjelder dette også ansikter barna ser på et lerret.

Lars Smith påpeker at en kinoopplevelse i seg selv kan gi mange inntrykk for et lite barn. Selv om spedbarn ikke kan forstå sammenhengen og handlingen i en film, oppfattes sanseinntrykkene. Inntrykkene fra filmen persiperes, dvs. at hjernen tolker sanseinntrykkene slik at de får mening for barnet (Evenshaug, O. og Hallen D. 2000. *Barne- og ungdomspsykologi*. Gyldendal). Det er ikke innholdet i seg selv spedbarn reagerer på, men det emosjonelle. Man bør derfor være svært forsiktig med å vise filmer med et urovekkende lydbilde, eller filmer som skildrer ansikter som viser sterke dramatiske og følelsesmessige uttrykk.

Barns reaksjoner på den voksnes reaksjoner

Tilknytningen til foreldre skjer når barnet er mellom 6 og 12 måneder. I denne fasen er spedbarn spesielt sårbare for mors eller fars reaksjoner. Omsorgspersonens reaksjoner på det som vises vil derfor være et sentralt aspekt ved ”babykino”. Omsorgspersonen er den personen barnet er knyttet til og som skal beskytte barnet. Hvis denne personen viser negative reaksjoner, som frykt eller avsky, vil dette kunne overføres til barnet via for eksempel økt hjerterytme og svette, eller gjennom barnets tolkning av foreldrenes

ansiktsuttrykk. Dette kan være en sterk emosjonell påkjenning for barnet, og kan oppleves som at den voksne ikke lenger er i stand til å beskytte.

”Babykino” åpner opp for at barn opp til et år kan være med mor eller far på kino. Det er stor mulighet for at barn fra 4 til 6 måneders alder vil være våkne og se deler av filmen for eksempel sittende på mors eller fars fang. Ved valg av filmer må det derfor også tas hensyn til foreldrenes reaksjoner på det som vises.

Tilbud til voksne

Babykino er et av flere tiltak som kinobransjen bruker for å trekke flere og nye grupper av publikum til kinoene. Departementet sier i Innst. O. nr. 15 - 2006-2007 at fenomenet ”babykino” er et godt sosialt tiltak der foreldre sammen med små barn får mulighet til å se filmer som er særlig tilrettelagt. Medietilsynet ser at ”babykino” kan være et positivt tiltak for voksne. Samtidig er det viktig å understreke at det først og fremst er Medietilsynets oppgave å beskytte barn og unge mot skadelige inntrykk. Medietilsynet vil derfor understreke at ”babykino” er et tiltak for voksne, og at ordningen ivaretar den voksnes og *ikke* spedbarnets behov. Det blir derfor særlig viktig å tilrettelegge visningene slik at spedbarna ikke blir utsatt for særlig emosjonelle inntrykk som det kan ta skade av.

Retningslinjer for ”Babykino”

Som nevnt viser forskning at spedbarn lar seg påvirke av lyd- og bildeinntrykk samt i høy grad også av omsorgspersonens reaksjoner. I tillegg kan det også være andre faktorer som påvirker barnet i forbindelse med filmvisninger som for eksempel halvmørk sal, fremmede mennesker, gråt fra andre barn osv. Nøyaktig ved hvilken alder og i hvilken grad disse inntrykkene påvirker det enkelte barn er derimot vanskelig å fastslå med nøyaktighet, og det er naturligvis avgjørende om barnet sover, eller sitter på mors/fars fang og sanser bilder på lerretet og lyd i kinosalen. Medietilsynet mener det uansett er viktig å ta høyde for at barnet er våkent og ”følger med” på visningen i forhold til de retningslinjene som gis til kinoene som praktiserer ”babykino”.

Medietilsynet anbefaler at det utarbeides retningslinjer for babykino hjemlet i forskrift. Det bør i tillegg utarbeides informasjon til foreldre om ”babykino” som tilgjengeliggjøres på landets kinoer, helsestasjoner og lignende.

Forslag til forskriftsbestemmelse

Hvis tilbudet om babykino skal opprettholdes har Medietilsynet forslag til følgende forskriftsbestemmelse, der for eksempel ny § 5-3 i forskrift kan lyde:

Departementet fastsetter retningslinjer for unntak fra aldersgrensene for barn opp til ett år, etter framlegg fra Medietilsynet

Forslaget bør følges opp med følgende retningslinjer:

Forslag til retningslinjer utarbeidet av Medietilsynet

Det gis unntak for aldersgrensene for barn opp til ett år under følgende forutsetninger:

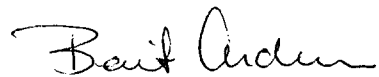
- Kinoen skal tilrettelegge slik at barnet plasseres i nærheten av omsorgsperson, og det skal være mulighet for å ivareta barnets behov for nødvendig omsorg slik som amming, bleieskift osv.
- Filmen som vises skal ikke inneholde bilder, lyd eller scener som kan virke sterkt emosjonelt på barnet, eller den omsorgspersonen som er sammen med barnet.
- Lyden skal være dempet
- Kinosalen skal være noe belyst

Unntaket gjelder visning i næring hos løyvepliktig virksomhet.

Med hilsen

Eva Liestøl e.f.
områdeleder

Berit Andersen
seniorrådgiver